

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/8876,Miedzynarodowa-konferencja-naukowa-Zbrodnia-woylenska-historia-pamiec-edukacja-W-.html>
17.03.2026, 06:08

Międzynarodowa konferencja naukowa „Zbrodnia wołyńska – historia, pamięć, edukacja. W przededniu 70. rocznicy” – Warszawa, 27-28 czerwca 2013

[Zbrodnia Wołyńska](#)

27.06.2013

Międzynarodowa konferencja IPN o zbrodni wołyńskiej

Przez prawdę do pojednania

W piątek zakończyła się konferencja naukowa „Zbrodnia wołyńska – historia, pamięć, edukacja. W przededniu 70. rocznicy”. Jej organizatorem był IPN, a patronatem objął prezydent Bronisław Komorowski. Przez dwa dni naukowcy, publicyści i edukatorzy z Polski i Ukrainy, a także rodziny ofiar i ocaleni z wołyńskiej rzezi dyskutowali nie tylko nad samym przebiegiem wydarzeń sprzed 70 lat oraz pamięci polskiej i ukraińskiej, ale również o tym, jak upowszechniać tę wiedzę. Pierwszy dzień konferencji odbywał się w Pałacu Prezydenckim, drugi – w Centrum Edukacyjnym IPN w Warszawie

- To bardzo odważna i mądra decyzja – powiedział otwierając konferencję szef Kancelarii Prezydenta Jacek Michałowski – dziękuję prezesowi IPN Łukaszowi Kamińskiemu za ideę i organizację.

- Zebraliśmy się, aby podjąć i kontynuować trudną rozmowę, wciąż wywołującą ból i cierpienie – mówił otwierając pierwszy panel dyskusyjny prezes IPN. – Ta rozmowa ma sens, bo jej podstawowym rezultatem może być pojednanie – dodał. Oprócz Kamińskiego, który był moderatorem panelu, udział w nim wzięli także władzka Benedykt – biskup pomocniczy Archidiecezji Lwowskiej Ukraińskiej Cerkwi Greckokatolickiej, dr hab. Andrzej K. Kunert – sekretarz Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, abp. Józef Michalik – metropolita przemyski, przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski, doradca prezydenta Komorowskiego prof. Tomasz Nałęcz, prof. Adam Daniel Rotfeld i ukraiński historyk Andrij Portnow.

Uczestnicy panelu byli zgodni, że nie można oczekiwać, iż prawda o wspólnych wydarzeniach będzie taka sama. – Potomkowie ofiar i sprawców nie będą mieli takiej samej pamięci – powiedział prof. Rotfeld. – Fakty natomiast i zdarzenia nie powinny być kwestionowane – padało wielokrotnie z ust dyskutantów. Doradca prezydenta prof. Nałęcz zaapelował o zrozumienie ukraińskich uwarunkowań pamięci. Jak ocenił, powinniśmy pamiętać o dramatyzmie ukraińskiej historii.

Konieczność dialogu i wspólnego dochodzenia do prawdy stała się myślą przewodnią panelu. – Nie jest to łatwe, ale mam nadzieję – powiedział na zakończenie prezes IPN Łukasz Kamiński – że na 75. rocznicę zbrodni wołyńskiej przynajmniej dwa tematy będą zamknięte: upamiętnienie ofiar i wspólny hołd dla Sprawiedliwych – Ukraińców ratujących Polaków.

Duże zainteresowanie wzbudziła prowadzona przez dra Władysława Bułhaka z BEP IPN sesja zatytułowana „Porozmawiajmy o faktach”. Wzięli w niej udział historycy polscy i ukraińscy: prof. Grzegorz Hryciuk, prof. Ihor Iliuszyn, prof. Grzegorz Motyka, dr Leon Popek, Ewa Siemaszko,

prof. Jurij Szapował oraz prokurator Dariusz Gabrel z IPN. Choć żaden z uczestników panelu nie zakwestionował otwarcie istoty „rzezi wołyńskiej”, to pokazane zostały różnice w podejściu do tego tematu ogółu historyków polskich i ukraińskich. Profesor Grzegorz Motyka zauważył, że wśród historyków z Polski i Ukrainy nie ma zgody w zakresie wskazania uwarunkowań zbrodni wołyńskiej. Polscy badacze są zgodni, że doprowadziła do niej zbrodnicza ideologia OUN, część historyków z Ukrainy łączy natomiast rzeź Polaków z nieprzychylną Ukraińcom przedwojenną polityką państwa polskiego. Profesor Szapował powiedział, że nie można zapominać o polskich akcjach odwetowych. Zdaniem profesora Motyki, polscy historycy są zgodni, że nie można stawiać znaku równości między mordami UPA a polskim odwetem. Prof. Grzegorz Hryciuk z Uniwersytetu Wrocławskiego zwrócił uwagę na nieuprawnione eufemistyczne określenia dotyczące zbrodni wołyńskiej, takie jak np. „tragedia”. Eufemizmy tego rodzaju są nie do obrony w świetle faktów historycznych – podkreślił. Zauważył jednak, że w ostatnim czasie coraz częściej unikają ich historycy ukraińscy, którzy są świadomi, że nacjonałiści z OUN-UPA mieli ludobójczy zamiar wymordowania Polaków.

- Narody, które nie znają swojej historii, są zmuszone ją powtarzać – powiedział dyrektor BEP IPN dr Andrzej Zawistowski, moderator trzeciego panelu pt. „Jak upowszechniać?”. Podkreślił, że chodzi mu mniej o samą zbrodnię wołyńską, a o jej obchody. – Dobrze by było, aby po obchodach 70. rocznicy coś zostało. – Świadomość zbrodni wołyńskiej jest bardzo niewielka – powiedział. Skutkiem tego jest m.in. rozciąganie odpowiedzialności za nią na cały naród ukraiński.

W sesji wzięli udział prof. Jolanta Choińska-Mika (Uniwersytet Warszawski), Agnieszka Jaczyńska (nauczycielka, Instytut Pamięci Narodowej), prof. Stanisław Kulczycki (Narodowa Akademia Nauk Ukrainy), dr Andrij Portnow (Instytut Studiów Zaawansowanych w Berlinie), Ihor Szczupak (Ukraińskie Centrum Badań Holokaustu, Muzeum Historii Żydów Ukrainy i Historii Holokaustu w Dniepropietrowsku).

- Odrzuciliśmy peerelowską refleksję nad zbrodnią wołyńską, a nie wytworzyliśmy jeszcze współczesnej – powiedziała profesor Choińska-Mika, która jest również autorką podstawy programowej historii dla szkół. Zwróciła uwagę, że i nauczyciele, i autorzy podręczników są bardzo ostrożni w mówieniu i pisaniu o zbrodni wołyńskiej. – Ten temat jest zbyt gorący politycznie.

O perspektywie ukraińskiej mówił m.in. profesor Ihor Szczupak. – Trudno jest osiągnąć consensus ukraińsko-ukraiński w wielu obszarach historii, consensus polsko-ukraiński jest jeszcze trudniejszy. – Powinniśmy mówić o kontekście historycznym wszystkich wydarzeń – podkreślił.

Ostatnim punktem konferencji była prezentacja wydawnictwa „Kto tego nie widział, nigdy w to nie uwierzy... Zbrodnia Wołyńska – historia i pamięć. Materiały edukacyjne”. Są one dostępne na stronie www.pamiec.pl.

PROGRAM

27 czerwca 2013

10.00–10.30 – rozpoczęcie konferencji

10.30–13.30 – **sesja I: „Wokół pamięci”** – prowadzący: dr Łukasz Kamiński (Instytut Pamięci Narodowej)

- władca Benedykt (biskup pomocniczy Archidiecezji Lwowskiej Ukraińskiej Cerkwi Greckokatolickiej)
- dr hab. Andrzej Krzysztof Kunert (Rada Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa)
- abp Józef Michalik (metropolita przemyski, przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski)
- prof. Tomasz Nałęcz (Kancelaria Prezydenta RP)
- prof. Adam Daniel Rotfeld (były minister spraw zagranicznych RP)
- przedstawiciel władz państwowych Ukrainy

13.30–14.30 – przerwa

14.30–17.30 – **sesja II: „Porozmawiajmy o faktach”** – prowadzący: dr Władysław Bułhak (Instytut Pamięci Narodowej)

- prokurator Dariusz Gabrel (Instytut Pamięci Narodowej)
- dr hab. Grzegorz Hryciuk (Uniwersytet Wrocławski)
- prof. Ihor Iliuszyn (Kijowski Uniwersytet Sławistyczny)
- prof. Grzegorz Motyka (Instytut Studiów Politycznych PAN, Rada Instytutu Pamięci Narodowej)
- dr Leon Popek (Instytut Pamięci Narodowej)
- Ewa Siemaszko (niezależna badaczka Zbrodni Wołyńskiej)
- dr hab. Andrzej Leon Sowa (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie)
- prof. Jurij Szapował (Narodowa Akademia Nauk Ukrainy)

28 czerwca 2013

10.00–13.00 – **sesja III: „Jak upowszechnić?”** – prowadzący: dr Andrzej Zawistowski (Instytut Pamięci Narodowej)

- prof. Jolanta Choińska-Mika (Uniwersytet Warszawski)
- Agnieszka Jaczyńska (Instytut Pamięci Narodowej)
- prof. Stanisław Kulczycki (Narodowa Akademia Nauk Ukrainy)
- prof. Włodzimierz Mędrzecki (Uniwersytet Warszawski, Instytut Historii PAN)
- dr Andrij Portnow (Instytut Studiów Zaawansowanych w Berlinie)
- Ewa Szakalicka (reżyserka, dokumentalistka)
- Ihor Szczupak (Ukraińskie Centrum Badań Holokaustu „Tkuma”, Muzeum Historii Żydów Ukrainy i Historii Holokaustu w Dniepropietrowsku)
- prof. Aleksander Udod (Instytut Technologii Innowacyjnych i Programu Nauczania Ministerstwa Oświaty i Nauki Ukrainy)

13.00–13.30 – przerwa na kawę

13.30–14.30 – **sesja IV: prezentacja wydawnictwa „Kto tego nie widział, nigdy w to nie uwierzy... Zbrodnia Wołyńska – historia i pamięć. Materiały edukacyjne”** – dr Łukasz Michalski (Instytut Pamięci Narodowej)

PREZYDENT.PL

PREZYDENT.PL

Na konferencję przybyli przedstawiciele Kościoła katolickiego, greckokatolickiego i Ukraińskiej Cerkwi Prawosławnej

Pliki do pobrania

[PROGRAM KONFERENCJI \(pdf, 584.68 KB\)](#)